ואי זו היא שבת רביעית כו' ואפילו בערב שבת. דהא מודה שמואל דערב שבת דומיא דתוכה ומקדימין דא"א מאחרין קדמה עשייה לשמיעה. ואנן נוהגין בכולהו כרב חוץ מפורים שחל להיות בשבת עצמה דהיא לא איקלע כלל דא"כ הוי ר"ח אדר באחד בשבת וראש חדש ניסן בשני בשבת שהרי אדר לעולם חסר וא"כ הוה ליה פסח בשני בשבת וקיימא לן דלא בד"ו פסח לעולם וימים הראויין לקביעת ראש חודש אדר זבד"ו וסימן מסורת הפסקת פרשיות כך זטו"ו ג"ו ד"ד וגי"ו וזהו פירוש זטו"ו אם בא ראש חדש אדר בשבת יהא לך הפסקת פרשה ביום חמשה עשר ולא יותר שהרי ביום ראש חודש קורין פרשת שקלים ולשבת הבאה פרשת זכור כדתניא בברייתא אי זו היא שבת שניה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפילו בערב שבת ומתני' נמי תנן בשניה זכור והיינו כרב דאמר פורים שחל להיות בע"ש מקדימין ועכשיו יחול פורים בערב שבת ואנו מקדימין כרב אבל לשבת שלישית של אדר שהוא יום ט"ו לחודש מפסיקין ובשבת רביעית (ג) (לחודש) שהיא סמוכה לפורים של מוקפין מאחריהן קורין פרה אדומה דתניא בברייתא אי זו היא שבת של פרשת פרה כל שסמוכה לפורים מאחריה ואוקימנא היכא דחל ר"ח ניסן בחול וזה יחול בראש בשבת שהוא חול ופרשת החודש קורין בשבת שלאחרי' שהרי היא סמוכה לר"ח ניסן הרי לך פי' זטו"ו. פירוש ג"ו אם בא ר"ח אדר בשני בשבת תהא הפסקה בשבת שלאחר ר"ח שהוא יום ששה לאדר שהרי הקדמת פרשת שקלים בשבת שעברה כדתנן חל להיות בתוך השב' מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת הבאה ושוב אין לך הפסקה בהן שהרי שבת שלאחריה נקראת פרשת זכור

והוא יום י"ג לחודש ופורים ליום מחר ושבת של אחריה פרשת פרה אדומה שהיא סמוכה מאחריה ושבת של אחריה יום כ"ז לחודש קורין פרשת החודש שהיא סמוכה לר"ח ניסן והרי לך פירוש ג"ו. פי' ד"ד אם בא ר"ח אדר בד' בשבת תהא לך הפסקה בד' לחדש (ד) שבת של אחר ר"ח שהרי הקדמת פרשת שקלים בשבת שלפני ר"ח כל הטעם כטעם פירושו של ג"ו ואין לך עוד הפסקה בהן והרי לך פירוש ד"ד. פי' וגי"ו אם בא ר"ח בששי בשבת יהא לך הפסקה אחת ליום מחר שהוא שני לחודש והשניה ביום ששה עשר הראשונה ביום מחר כדתניא חל להיות בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת שניה דסבירא לן כרב דאמר ע"ש כאמצע שבת ומקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת הבאה ופרשת זכור בשבת של אחריה שהוא יום תשעה לחודש והיא סמוכה לפורים ובשבת שלאחר פורים שהוא ששה עשר לחודש יפסיק פעם שניה ואף על פי שסמוכה מאחריה לא תקרא פרה אדומה כדאמר רב חמא בר חנינא לעיל דהיכא דחל ראש חדש ניסן בשבת קורין פרשה שלישית בשבת הסמוכה לר"ח ניסן כדי שתקרא פרשת החודש בשבת של ראש חודש ופרשת פרה בשבת שלפניה והוא יום כ"ג לחדש. דרך קצרה סימן ימי קביעת ר"ח אדר זבד"ו וסימן ההפסקות זטו"ו ג"ו ד"ד וגי"ו חל ר"ח אדר בשבת ביום ז' ההפסקה בטו"ו לחודש ולא יותר חל ר"ח אדר ביום ב' הפסקה בו' לחודש ולא יותר חל ראש חדש אדר ביום ד' הפסקה ביום ד' ולא יותר חל ראש חודש אדר ביום ששי הפסקה ביום ב' לחדש וביום י"ו לחדש: לסדר פרשיות. שבשבתות הללו הפסיקו סדר פרשיות דלא קראו אלא ארבע פרשיות הללו: לסדר הפטרות הוא חוזר. שעד הנה מפטירין מעין ארבע פרשיות הללו השנויות לעיל בברייתא: לתעניות ולמעמדות. על כרחך הני בשבת לא הוו וקתני מפסיקין ובחול ליכא הפטרה: הא כדאיתא בו'. ודאי מפסיקין בחול פרשת היום אבל בשבת שיש הפטרה מפסיקין בהפטרות וקורין בהפטרה מעין המאורע: ובתעניות למה לי הפסקת פרשיות. לרבי ירמיה פריך דאמר היכא דאפשר לא מפסקינן תעניות כיון דאיכא קריאה במנחה למה יפסקו אחרית: מצפרא כינופיא. מאספין בני אדם ובודקין ומזהירין אם יש בידם עבירה ויחללו כדי שיתקבל התענית לפיכך אין פנאי בשחרית לקרות בתורה: במילי דמתא. בודקים אם תהיה עבירה בידם: ואיפוך אנא. לומר דהני ב' רביעיות דקרא (ג) שחרית פלגינהו: ובמנחת הערב וגו'. וסיפא דקרא ואפרשה כפי אל ה' אלמא לפניה בעו רחמי והני קראי תרוייהו בספר עזרא: מתני' פרשת מועדות שבתורת כהנים. שור או כשב (ויקרא כג) וביומא קמא מיירי ובברייתא אמרינן בה[כ] ושאר כל ימות הפסח מלקט וקורא מעניינו של פסח ומאי דשייר במתני' תנא בברייתא: שבעה שבועות. דכל הנכור[כ]: בחדש השביעי. דשור או כשב: קורין בקרבנות החג. בפרשת פינחס[ל] כיצד יום ראשון ויום שני קורא המפטיר בחמשה[ו] עשר ואע"פ שיום שני הוא אין קורין בו וביום השני להראות שהוא ספק יום שני דגנאי הוא לקרות יו"ט בספק חול יום ראשון של חול המועד שהוא ספק שני ספק שלישי קורא ראשון ביום השני ותניינא ביום השלישי תליתאה ביום הרביעי הרביעי שהוא נוסף בשביל חש"מ[מ] הוא קורא את ספיקי היום ומה הן ספיקי היום ביום השני וביום השלישי וכן למחר קורא ראשון ביום השלישי שני קורא ביום הרביעי שלישי קורא ביום החמישי והרביעי ביום השלישי וביום הרביעי שהן ספיקי היום וכן תמיד הרביעי קורא מה שקרא ראשון ושני חוץ מיום אחרון של חש"מ שא"א לקרות ביום השמיני לפי שאינו מימי החג אלא רגל לעצמו[נ] לפיכך יום ז' של חש"מ ראשון קורא ביום החמישי שני קורא ביום הששי שלישי קורא ביום השביעי והרביעי קורא ביום הז' שהן ספיקי היום[ס]: בחנוכה בנשיאים. דהוי נמי חנוכת המזבח: במעשה בראשית. במסכת תענית בפרק בתרא (דף כו.) שנויה סדר קריאתן ביום הראשון בראשית ויהי רקיע בשני יהי רקיע ויקוו המים בג' יקוו המים ויהי מאורות ברביעי יהי מאורות ושרצו המים בחמישי ישרצו המים ותוצא הארץ בששי תוצא הארץ ויכולו השמים והתם (דף כז:) [ע] מפרש טעמא מאי קורין במעשה בראשית במעמדות שבשביל הקרבנות מתקיימים שמים וארץ: ברכות

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פי"ג מהל' תפלה הלכה כ:

סג ב מיי' שם טוש"ע א"ח סימן תרפה:

סד ג מיי' פ"א מהל' תענית הלכה יז טוש"ע א"ח סימן תקעו סעיף טז:

סה ד מיי' פי"ג מהל' תפלה הל' ח טוש"ע א"ח סימן תל סעיף א:

רבינו חננאל

בחמישי' חוזרין לכסדרן. לסדרן מאי ר' ירמיה אמר לסדר הפטרות וקי"ל כוותיה. ואקשינן לר' ירמיה ממשנתנו דתני לכל מפסיקין לתעניות ולמעמדות כלומר מניחין ענינו של יום וקורין [בענין] תעניות ובענין המעמדו' ענין מעמדות כדתנן במעמדו' במעשה בראשית. ומפורש בפ' בשלשה פרקים הכהנים[ע] כו' תעניות כדתנן ברכות וקללות ואי אמרת לסדר ההפטרות הפטרה בחול מי איכא דפסיק לה ואמר הפטרה דתעניות והפטרה דמעמדות. ופריק במקום שיש הפטרה כגון אלו השבתות שפירשנו מפסיקין להפטרה וקורין בהפטרה של זה הענין ובמקום שאין הפטרה בחול כגון שני וחמישי מפסיקין לסדר פרשיות ולא קשיא הא כדאיתא והא כדאיתא: ירושלמי ר' בא בשם ר' חייא בר אשי אין מפסיקין בין פורים לפרה. ר' לוי אמר אין מפסיקין בין פרה להחודש. וסימניהן של פרשיות הללו בין הכוסות הללו אם רצה לשתות ישתה בין שלישי לרביעי לא ישתה[ק]. ובדין הוא שיקדום החדש לפרה שבאחד בניסן הוקם המשכן ובשני ימים בניסן נשרפה הפרה. ולמה הקדימוה. מפני שהיא טהרתן של כל ישראל. ואקשינן בתעניות למה לי הפסקה ליקרו בצפרא בענינא דיומא כו'. ואוקימנא מצפרא כנופיא ועד פלגיה דיומא מעייני במילי דמתא. ומפלגיה דיומא רבעא דיומ' קרו ומפטרי ורבעא דיומא בעו רחמי שנאמר ויקראו בספר תורת האלהים רביעית היום [ורביעית] מתודים ומשתחוים לה' אלהיהם. וכתיב ובמנחת הערב קמתי מתעניתי. ש"מ דתפלה דתענית' במנחת הערב: בפסח קורין בפרשת מועדו' שבתורת כהנים:

ליקוטי רש"י

לסדר פרשיות הוא חוזר. שקראו את אלו והפסיקו מלקרות את פרשת השבת. לסדר הפטרות. ההפטרות הופסקו עד הנה אבל לא הפרשיות [לעיל כט:]. מצפרא כינופיא. ביום תענית לצור מתקבצין ובאין לבית הכנסת מן הבקר. היכי עבדינן. מאי עבדי בכינופיא דמצפרא ובכוליה יומא דתעניתא. מעייני במילי דמתא. דריסה ומקירה לבדוק במעשיהם בעסקי בני העיר אם גזל ומסם ביניהן ומפייסין אותן. מפלגיה דיומא. מתנות ואילך עושין שני חלקים. קרא ומפטרי. קרו ויחל משה ומפטירין דרשו את ה' בהמצאו [תענית יב:]. ואיפוך אנא. דפלגא דיומא קמא הוו קרו ומפטרי ובעו רחמי ובאידך פלגא מעייני. ואלי יאספו וגו'. בגמרא בן חכליה כתיב בעזרא ואלי יאספו לי היו מתאספין ובאין טובים שבהן להגיד לפני על מעל וחטא הגולה להפרישם [שם יג.]. משומם. עלוב ושומם כמו (יחזקאל ג) שבעת ימים משמים בתוכם [עזרא ט, ד]. איסתורדי"ן בלע"ז על מעלם שמתוודין עד מנחת הערב מתנות ואילך שהגל נוטה כדאמרינן במסכת יומא (כח:) גלותיה דאברהם מני משחרי כותלי. ובמנחת הערב קמתי. אלמא באידך פלגא בעו רחמי עד פניא מכלל דפלגא קמא מעייני במילי דמתא [תענית שם]. קמתי מתעניתי. שלא אכלתי אותו יום [עזרא שם, ו]. לא שמתענה עד המנחה ואחר כך אוכל אלא כלומר מגער נפשיה ובקרעי ואם שאני קורע בגדי ומעילי הייתי מתפלל כדי שאתרצה [תענית שם].

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [לעיל דף כט:], **ב)** תענית דף יב: ע"ש, **ג)** דברים טז, **ד)** ויקרא כג, **ה)** ויקרא טז, **ו)** במדבר ז, **ז)** שמות יז, **ח)** במדבר כח, **ט)** תענית כו., **י)** לקמן לא., **כ)** דברים טו יט, **ל)** במדבר כח-כט, **מ)** לעיל דף כא., **נ)** ר"ה ד:, **ס)** וע"ע סוכה נה. ברש"י ובתוס' ד"ה אתקין, **ע)** [וכן לקמן לא:], **פ)** וע"ע תוס' לעיל כג. סוד"ה כיון, **צ)** פסחים קח ע"א.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ריבעא דיומא. קרינן בספרא ומפטרי: **(ב)** רש"י ד"ה ואיזו היא וכו' ובשבת רביעית שהוא יום כ"ב לחודש שהיא סמוכה: **(ג)** ד"ה ואיפוך אנא וכו' בשחרית פלגינהו: **(ד)** [מכת"י רש"י ד"ה ואי זו היא וכו' בד' לחדש בשבת של אחר ר"ח]:

תורה אור השלם

א) וַיָּקוּמוּ עַל עָמְדָם וַיִּקְרְאוּ בְּסֵפֶר תּוֹרַת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם רְבִעִית הַיּוֹם וּרְבִעִית מִתְוַדִּים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַיְיָ אֱלֹהֵיהֶם: [נחמיה ט, ג]

ב) וְאֲלֵי יֵאָסְפוּ כֹּל חָרֵד בְּדִבְרֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל מַעַל הַגּוֹלָה וַאֲנִי יֹשֵׁב מְשׁוֹמֵם עַד לְמִנְחַת הָעָרֶב: [עזרא ט, ד]

ג) וּבְמִנְחַת הָעָרֶב קַמְתִּי מִתַּעֲנִיתִי וּבְקָרְעִי בִגְדִי וּמְעִילִי וָאֶכְרָעָה עַל בִּרְכַּי וָאֶפְרְשָׂה כַפַּי אֶל יְיָ אֱלֹהָי: [עזרא ט, ה]

הגהות וציונים

מ) בכת"י ובכמה ראשונים ליתא "אמר אביי כוותיה וכו' דתנן" והגירסא היא **תנן** לכל וכו'. ועי' ביאור הגר"א סי' תרפה סעי' ב ובטו"א ופני יהושע לעיל ע"א: **נ)** בראשונים **בצפרא מעניינא** דיומא: **ג)** בכת"י וראשונים **דתעניתא**: **ד)** בכת"י **עד פלגיה**: **ה)** בכת"י ובמשניות דפו"י בפרשת **המועדות שבתורת** כהנים: **ו)** צ"ל **ובחמשה**: **ז)** צ"ל שאנו **מוציאין** (רש"ש): **מ)** יש להוסיף **וכו'** (באה"מ):